

© Association of Judges of the RA,
http://www.judge.am/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=36&Itemid=60&lang=en. [Translation already published in Collection of judgments of ECHR in Volume 6, 2008.] Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

CASE OF REAVEY v. THE UNITED KINGDOM - [Armenian Translation] by the
Association of Judges of the RA

**ՌԻՎԵՅՆ ԸՆԴԴԵՄ ՄԻԱՑՅԱԼ
ԹԱԳԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԳՈՐԾՈՎ**

2007թ. նոյեմբերի 27-ի վճիռը

CASE OF REAVEY v. THE UNITED KINGDOM

ՍՏՐԱՍԲՈՒՐԳ

ՓԱՍՏԵՐ

I. ԳՈՐԾԻ ՀԱՆԳԱՍԱՆՔՆԵՐԸ

6. Դիմողը ծնվել է 1923 թվականին և ապրում է Արմաղ կոմսության Ուայթբրոս բնակավայրում: Նա Ջոն, Բրայան և Էնթոնի Ռիվեյների մայրն էր:

A. Հարձակումը Ռիվեյների տան վրա, և դրա հետ կապված նախնական քննությունը

7. 1976թ. հունվարի 4-ի երեկոյան դիմողի որդիները՝ Ջոն, Բրայան և Էնթոնի Ռիվեյները տանը հեռուստացույց էին դիտում: Երեկոյան ժամը 6.05-6.10-ի սահմաններում երեք զինված մարդ մտել էր տուն և զնդակահարել երեք եղբայրներին: Երեք զնդակ դիպել էր Բրայանի մեջքին և մեկ զնդակ՝ ոտքերին: 9 մմ տրամաչափի 14-16 զնդակ դիպել էր Ջոնի պարանոցին ու իրանին: Դիակերծման արձանագրությունում նշվել էր, որ երկու դեպքում էլ մահը վրա էր հասել անմիջապես: Էնթոնին դիպել էր վեց զնդակ՝ ոտքերի շրջանում: Կրակողների հեռանալուց հետո Էնթոնին մի կերպ հասել էր հարևանի տուն՝ տեղի ունեցածի մասին հայտնելու: Հետագայում՝ 1976թ. հունվարի 30-ին նա հիվանդանոցում մահացել էր՝ ուղեղի կաթվածից: Դիակերծման արձանագրությունում նշվել էր, որ ստացված վնասվածքները մահվան պատճառ չեն հանդիսացել:

8. Նույն գիշերվա ընթացքում երեք այլ կաթոլիկներ՝ Բարրի Օ'Դաուդը, Դեբլան Օ'Դաուդը և Ջոզեֆ Օ'Դաուդը հրազենից սպանվել էին Դաուն կոմսությունում՝ Ռիվեյների վրա հարձակումից մոտ քսան րոպե անց (տե՛ս գանգատ թիվ 34622/04):

9. Դեպքերից քիչ անց ոստիկանությունը ժամանել էր դեպքի վայր և շրջափակել այն: Շտապօգնության մեքենան տարել էր դիակները:

10. Խուզարկումները դեպքի վայր էին ժամանել երեկոյան ժամը 7.25-ին:

11. Երեկոյան 7.40-ին ոստիկանները մոտեցել էին այրվող ավտոմեքենային, և կրակը մարելուն պես մեքենայի մնացորդները տարել ավտոնորոգման կայան՝ հետազոտության: Դեպքի վայրի զննության ժամանակ մասնագետ-ոստիկանների կողմից հայտնաբերվել էին մի քանի կրակված պարկուճ ու զնդակ և մեկ փամփուշտ, որոնք ուղարկվել էին փորձագիտական հետազոտության:

12. Դատական փորձաքննությամբ պարզվել էր, որ հարձակման ժամանակ չորս զենք էր գործադրվել, որից երեքը գործադրվել էր նաև նախկինում: Ոստիկանությունը հավատացած էր, որ սպանությունները կատարել են «Ուլսթերի կամավորական ուժեր» (ՈւԿՈւ) արմատական ռազմականացված կազմակերպության ներկայացուցիչները:

13. Տնետուն հարցումներ էին անցկացվել այդ տարածքում և հավանական փախուստի ճանապարհի երկայնքով՝ այդ կողմերում կաթոլիկների սպանությունների հարցերով զբաղվող ոստիկանների հետ համագործակցությամբ: Ապացուցողական նշանակություն ունեցող որևէ բան չէր հայտնաբերվել: Սպանությունների կապակցությամբ ձերբակալվել ու հարցաքննվել էին մի քանի անվանի արմատական ակտիվիստներ, սակայն նրանք որևէ բան չէին խոստովանել: Ոստիկանությունը 1976թ. մարտի 4-ին կասեցնում է գործի քննությունը, քանի որ հանցագործությունը կատարողը չէր հայտնաբերվել, որևէ մեկին մեղադրանք չէր առաջադրվել:

14. 1977թ. հունվարի 28-ին կասեցված հետաքննությունը վերսկսում է:

B. Մքթոհեյի և Ուեյրի հետ կապված հետաքննությունները

15. Վարույթը չէր կարճվել և վերսկսվել էր 1978 թվականին, երբ կաթոլիկ հոգևորական Հյուս Մըրֆին առևանգվել էր արմատական գրոհայինների կողմից՝ IRA-ի (Իռլանդիայի հանրապետական բանակ¹) դեմ նրան որպես պատանդ օգտագործելու նպատակով: Ոստիկանությունը ձերբակալել էր ոստիկանության պահեստի կոնստեբլ Ուիլյամ Մքթոհեյին, ով հարցաքննության ժամանակ բացահայտել էր իր մասնակցությունը հոգևորականի առևանգմանը և արմատական գրոհայինների կողմից իրականացված այլ գործողություններին: Մաքթոհեյը հայտնել էր, որ Ռիվեյների սպանություններին ոստիկանության սպա է մասնակցել: Այդ ոստիկանը ձերբակալվել և հարցաքննվել էր: Նրան լուրջ հանցագործություններ էին մեղսագրվել, նա հեռացվել էր ոստիկանությունից և այնուհետ՝ դատապարտվել:

16. Մքթոհեյի բացահայտումների արդյունքում տասնմեկ տարբեր քրեական գործեր էին հարուցվել, որոնցից մի քանիսը փոխկապակցված էին ներգրավված անձանց, արարքների բնույթի կամ գոր-

¹ Ծանոթագրությունը՝ թարգմանչի:

ծաղրված զենքերի դատաձգաբանական փորձաքննությունների հետ կապված ընդհանրությունների հիման վրա: Ընդհանուր առմամբ ձերբակալվել էր ինը կասկածյալ, այդ թվում՝ հինգ ոստիկան, և, ի վերջո, բոլորին մեղադրանք էր առաջադրվել:

17. Այդ անձանցից մեկը ոստիկանության սպա Ջոն Ուեյրն էր, որը հայտնի էր դարձել 1977թ. ապրիլին Ահոգիլում Սթեթհլըրն անունով խանութպանի սպանության մեջ ներգրավված լինելու պատճառով: Այդ սպանության համար նա 1980թ. հունիսին դատապարտվել էր ցմահ ազատազրկման: Կառավարությունը նշել էր, որ ՄաքՔոհեյն ու Ուեյրը հրաժարվել էին հայտնել սպանությանն իրենց հետ մասնակցած երկու արմատական գրոհյիների անունները, քանի դեռ իրենց քրեական հետապնդումից ազատելու երաշխիքներ չեն տրամադրվել: Ոստիկանությունը և քրեական հետապնդում իրականացնող մարմինները դատավարությունից առաջ որոշում էին կայացրել ձեռնպահ մնալ Ուեյրի և ՄաքՔոհեյնի հետ բանակցելուն ուղղված քայլերից: Նրանց դատապարտվելուց հետո ոստիկանները փորձել էին պարզել՝ այդ պահին նրանք ցուցմունք կտա՞ն արմատական գրոհայիների դեմ, թե՞ ոչ, սակայն նրանցից յուրաքանչյուրը կրկին հրաժարվել էր ցուցմունք տալուց՝ պահանջելով երաշխավորել, որ իրենց դրությունը դրանից կթեթևանա: Կառավարությունը նշել էր, որ ազատազրկման մեջ գտնվելու ընթացքում Ուեյրը տարբեր առիթներով բազմիցս հարցաքննությունների էր ենթարկվել: Որևէ անգամ նա ցուցմունք չէր տվել որևէ հանցանքի կատարման իր կամ այլոց մասնակցության մասին, բացառությամբ՝ Սթեթհլըրնի սպանության:

18. Ամենայն հավանականությամբ, նույն ժամանակահատվածում դիմողը հայտնել է, որ Ուլսթերի թագավորական ոստիկանության (ՈւԹՈ) ղեկավար Գերրի ՄաքՔենը հանդիպում էր նախաձեռնել Ռիվեյների ընտանիքի անդամներից մեկի հետ և հայտնել, թե ինքը հավատացած է, որ երկու ՄաքՔլուրները (որոնցից մեկը ՈւԹՈ-ի նախկին պահեստի ոստիկան (կոնստեբլ) Լորենս ՄաքՔլուրն էր) և Ջեյմս Միթչելը՝ նույնպես ՈւԹՈ-ի նախկին պահեստի ոստիկան (կոնստեբլ), մասնակցել են Ռիվեյների, ինչպես նաև Դոննելլիի բարի (19 դեկտեմբերի 1976թ., տե՛ս *Brecknell v. the United Kingdom*, no. 32457/04 գործը) և Ռոք բարի (5 հունիսի 1976թ., տե՛ս՝ *McGrath v. the United Kingdom*, no. 34651/04 գործը) վրա կատարված հարձակումներին: Նա նաև հայտնել էր Ռոբերթ ՄաքՔոննելլի անունը (Ուլսթերի պաշտպանական գնդի (ՈւՊԳ) նախկին կես դրույքով ծառայող): Նա ասել էր, որ այդ անձանցից մեկը պատրաստվում է դատապարտվելու դեպքում ցուցմունք տալ իր հանցակիցներից մեկի դեմ՝ ակնհայտորեն նկատի ունենալով Լորենս ՄաքՔլուրին:

Ը. Ուեյրի հայտարարությունը և իշխանությունների պատասխանը

19. 1993թ. փետրվարի 1-ին Ջոն Ուեյրը երաշխավորությամբ ազատ էր արձակվել բանտից: 1999թ. հունվարին նա լրագրողների ներկայությամբ հայտարարություն էր արել՝ հայտնելով, որ 1970-ականների կեսերին ՈւԹՈ-ն և ՈւՊԳ-ն գաղտնի համաձայնության են եկել Փորթադաուն տարածքի արմատական գրոհայիների հետ: Այդ հայտարարությունը 1999թ. մարտին հրապարակվել էր «Սանդի Թայմս» լրագրում: Դա տեղի էր ունեցել մարդու իրավունքների պաշտպանությամբ զբաղվող, Դերրիում գտնվող «Փեթրիք Ֆինուքեյնի կենտրոն» հասարակական կազմակերպության (այսուհետ՝ Կենտրոն) ջանքերի շնորհիվ:

20. Ջոն Ուեյրի հայտարարությունում մանրամասն տեղեկություններ կային մի շարք դեպքերի առնչությամբ անվտանգության ուժերի և արմատական զինյալների միջև առկա համաձայնության վերաբերյալ: Նա, ի թիվս այլ հարցերի, հայտնել էր, որ ՈւԹՈ-ի պահեստի կոնստեբլ Լորենս ՄաքՔլուրն իրեն պատմել է, որ Ռիվեյ ընտանիքի անդամների սպանությունը կատարել են ՈւՊԳ-ի նախկին ծառայող Ռոբերթ ՄաքՔոննելլը, Լորենս ՄաքՔլուրը, Ջոնի Միթչելը, ՈւԹՈ-ի մեկ այլ պահեստի կոնստեբլ և ՄաքՔլուրի եղբայրը, ով անվտանգության ուժերի ներկայացուցիչ չէր հանդիսանում: Հայտարարությամբ նաև կապ էր հաստատվում այդ միջադեպի և, ըստ ենթադրությունների՝ անվտանգության ուժերի՝ թե՛ ՈւԹՈ-ի և թե՛ ՈւՊԳ-ի ու արմատական գրոհայիների կողմից իրականացված այլ հարձակումների միջև: Այդ խումբը որպես հենակետ օգտագործել էր ՈւԹՈ-ի պահեստային Ջեյմս Միթչելին պատկանող ազարակը, որտեղից հարձակումներ էին կատարվել կաթոլիկների և ազգայնականների վրա: Ենթադրվում էր, որ մնացած հարձակումների թվում էին 1975 թվականի օգոստոսին շինծու ավտոստուգման կետում Քոլմ ՄաքՔարթնիի և Շոն Ֆարմերի սպանությունը (տե՛ս գանգատ թիվ 34575/04), Դոննելլիի բարի վրա կատարված հարձակումը, որի արդյունքում սպանվել էին Թրեվոր Բրեքնելլը, Մայքլ Դոննելլին և Փեթրիք Դոննելլին (տե՛ս գանգատ թիվ 32457/04), Ջոզեֆ, Բարրի և Դեբլան Օ'Դաուլդների սպանությունն ու Բարնի Օ'Դաուլդին վիրավորելը (տե՛ս գանգատ թիվ 34622/04) և Ռոք բարի վրա կատարված հարձակումը, որի ժամանակ ծանր վիրավորվել էր Մայքլ ՄաքԳրեթը (տե՛ս գանգատ թիվ 34651/04): Ուեյրն այդ հարձակումները կապել էր նաև Դուբլինի և Մոնազանի ռմբահարությունների հետ, որոնց Իռլանդիայի Հանրապետությունում զոհ էր դարձել 33 մարդ:

21. 1999թ. հունիսի 10-ին կամ մոտավորապես այդ օրերին իռլանդական RTE հեռուստաալիքը հեռուստահաղորդում էր ցուցադրել, որում պնդումներ կային այն մասին, թե անվտանգության ուժերը կապված են մի շարք մահերի, այդ թվում՝ Թրևոր Բրեքնելի մահվան հետ: Ուելյոն այդ հաղորդման ժամանակ պնդել էր, որ ՈւԹՈ-ի և ՈւՊԳ-ի անդամներն ուղղակիորեն ներգրավված են եղել Դոննելլիի բարի վրա կատարված հարձակմանը: BBC Spotlight հաղորդումն այդ պնդումներին առնչվող համանման փաստագրական ֆիլմ էր նկարահանել:

22. Այդ պնդումներն իռլանդական սահմանի երկու կողմերում զգալի ուշադրություն էին գրավել, և դրանց առնչությամբ ոստիկանական հետաքննություն էր սկսվել երկու իրավական համակարգերում էլ: Կառավարությունը նշել էր, որ Յուսիսային Իռլանդիայում ոստիկանության իրականացրած քննությունն ուղղորդվել էր՝ պարզելու, թե որքանով են արժանահավատ Ուելյոի պնդումները՝ լիարժեք քննություն սկսելու համար: Կառավարությունը ոմն լրագրողից ձեռք էր բերել Ուելյոի հետ հարցազրույցի խմբագրված կրկնօրինակը: Նախքան իր գտնվելու վայրը ՈւԹՈ-ին հայտնի դառնալը, Ուելյոը 1999թ. ապրիլի 15-ին Իռլանդիայի դեսպանատանը հանդիպել էր իռլանդական ոստիկանության բարձրաստիճան պաշտոնյաների հետ: Այդ հայտարարության պատճենը, Ուելյոի կողմից 1999թ. փետրվարի 3-ին մեկ այլ լրագրողի տրված հայտարարության հետ մեկտեղ, Գարդան փոխանցել էր ՈւԹՈ-ին: Ոստիկանությունը վերլուծել էր ձեռքի տակ եղած մյուսերը, և կարիք էր առաջացել պարզելու հարցաքննության ենթակա անձանց ինքնությունը: Պարզվել էր, որ նրանցից ոմանք մահացել էին, իսկ մյուս մասի գտնվելու վայրը պարզել չէր հաջողվել՝ արտերկրում բնակվելու պատճառով: 2001թ. հուլիսից մինչև դեկտեմբերն ընկած ժամանակահատվածում իրականացվել էր, Ուելյոի կարծիքով, այն կարևոր անձանց հարցաքննությունը, ում գտնվելու վայրը հաջողվել էր պարզել (թվով յոթ հարցաքննություն՝ զուգորդված անվտանգության միջոցառումներով): Որևէ մեկին մեղադրանք չէր առաջադրվել: Հարցաքննություններն իրականացվել էին Ուելյոի պնդումները պատասխանի համար հարցաքննվողին ներկայացնելու միջոցով: Պատասխաններով հիմնականում հերքվում էր որևէ ներգրավվածությունը և հայտարարվում էր, որ Ուելյոի պնդումներն իրականությանը չեն համապատասխանում: Հարցաքննվողներից որևէ մեկը խոստովանական ցուցմունք չէր տվել: Հարցաքննվել էին նաև գործով ոչ այնքան կարևոր անձինք, ինչպես նաև 1978-ին Ուելյոի հարցաքննությանը ներգրավված ոստիկաններ: Վերջինները հայտնել էին, թե Ուելյոը չի խոսել ներկայումս արվող պնդումների մասին: Ուելյոի պնդումների առնչությամբ սկսված մախաքննության ընթացքում ոստիկանության հարցաքննած անձանցից մեկին հարցեր էին ուղղվել Ռիվեյների սպանության վերաբերյալ: Նա հերքել էր որևէ մասնակցությունը և խոստովանական ցուցմունք չէր տվել:

23. Պարբերաբար հանդիպումներ էին անցկացվել Յուսիսային Իռլանդիայում ՈւԹՈ-ի ներկայացուցիչների հետ: ՈւԹՈ-ն նաև համագործակցել էր Դուբլինի և Մոնագանի ռմբահարությունների կապակցությամբ Իռլանդիայի Հանրապետությունում ստեղծված հետաքննության հանձնաժողովի հետ (հետաքննության նկարագրությանը ծանոթանալու համար տես վերը հիշատակված *Brecknell*-ի գործը): Ի թիվս այլ հարցերի, որոնց վերաբերյալ ՈւԹՈ-ն տեղեկատվություն էր տրամադրել քննության ընթացքում, նաև դատաձգաբանական բնույթի տեղեկություններ կային, որոնցից պարզ էր դառնում, որ զենքերից մի քանիսը գործածվել են դեպքերից մի քանիսի ժամանակ: 2000թ. փետրվարին ՈւԹՈ-ն - հիմնավոր զեկուցագիր էր պատրաստել՝ Ուելյոի պնդումներով զբաղվող Գարդային ներկայացնելու համար: Տեղեկություններ էին ներկայացվել Ուելյոի մասին, ինչպես նաև նկարագրվել էր ՄաքՔոհեյի, Ուելյոի և այլոց վերաբերյալ 1978թ. իրականացված քննությունը: Եզրակացության մեջ նշվել էր, որ քննությունը պետք է շարունակվի, սակայն նրա (Ուելյոի²) պնդումների արժանահավատությունը կասկածի տակ է առնվել: Համաձայն Կառավարության՝ չնայած հետաքննությունն իրականացվում էր, Ուելյոի գտնվելու վայրը հայտնի չէր: Այդ զեկուցագիրը չէր հրապարակվել, քանի որ հետաքննությունը դեռ ընթացքի մեջ էր: ՈւԹՈ-ի՝ 2001թ. փետրվարին պատրաստված ներքին զեկուցագրի ամփոփիչ մասում նշվել էր, որ անհրաժեշտ է հարցաքննել Ուելյոին՝ նրա պնդումների արժանահավատության վերաբերյալ վերջնական դիրքորոշում արտահայտելուց առաջ. նման հարցաքննությունը հնարավոր չէր՝ վերջինիս գտնվելու վայրը պարզված չլինելու պատճառով: Ձեկուցագրում նշվել էր, որ մինչև 1999 թվականը որևէ պնդման բացակայությունը ևս վկայում է, որ նրա հայտնած տեղեկություններն ասեկոսներ են ու շահարկումներ: Նիգերիայում (որտեղ նա հասցե ուներ) Բրիտանիայի դեսպանատուն, քրեական հետախուզություն և այլոց ներկայացված հարցումների արդյունքում Ուելյոի գտնվելու վայրը պարզել չէր հաջողվել: Կապ էր հաստատվել Գարդայի հետ և Դուբլինի ու Մոնագանի ռմբահարությունների հարցով հետաքննության հանձնաժողովի քարտուղարության հետ, սակայն՝ ապարդյուն:

² Ծանոթագրությունը՝ թարգմանչի:

24. Ծանր հանցագործությունների հետաքննական խումբը (ԾՀԽ) հիմնվել էր 2004թ. մարտին, որի նպատակներից էր քննել պատմական նշանակություն ունեցող բոլոր սպանությունները՝ ապացուցողական և քննչական բնույթի հնարավորությունները պարզելու համար դեպքերի գնահատումն իրականացնելու միջոցով: Դեպքի նախնական գնահատումն էր իրականացվել գլխավոր տեսուչ-խուզարկուի կողմից, ով ուսումնասիրել էր առկա բոլոր տեղեկություններն ու փաստաթղթերը:

25. Նախնական գնահատման արդյունքում գործն ուղարկվել էր Պատմական դեպքերի հետաքննության հանձնաժողով (ՊԴՀ): 2006թ. ապրիլի 28-ին ավագ քննիչը զեկուցագիր էր ներկայացրել դրանից հետո իրականացված հետաքննության վերաբերյալ: Որոշակիացվել էին հետաքննության մի շարք հավանական ուղիները և ներկայացվել էին հանձնարարականներ, այդ թվում այն մասին, որ ՊԴՀ-ն պետք է մանրամասն հարցաքննի Ուելյին: Այդ հանձնարարականն ընդունվել էր: ՊԴՀ-ի հետաքննությունների գծով տնօրեն, խուզարկու, Լոնդոնի Մետրոպոլիտանի ոստիկանության գլխավոր ոստիկանապետ Ջեյմսն անձնական վերահսկողության ներքո էր վերցրել հետաքննությունը, որն այդ պահին անցել էր ՊԴՀ-ի քննության հինգ փուլերից երեքը (համապատասխան նյութերի հավաքում, տվյալ պահին քննության իրավիճակը, հետախուզության արտաքին և ոչ ոստիկանական աղբյուրներից ստացված ապացույցների ուսումնասիրություն՝ հարձակման զոհերի ընտանիքների հետ հանդիպումներին զուգահեռ): Քանի որ քննչական տեսանկյունից մի շարք հնարավորություններ էին ստեղծվել, որոշվել էր, որ ՊԴՀ-ն, որը Կենտրոնի միջոցով կապ էր հաստատել Ուելյի հետ, պետք է շարունակի հետաքննությունը: Կառավարությունը նշել էր, որ եթե ապացուցվի, թե ոստիկանությունը մասնակցություն է ունեցել սպանություններին, ապա նշանակում է, որ գործում կներգրավվի նաև Հյուսիսային Իռլանդիայի ոստիկանության հետ կապված հարցերով օմբուդսմենի գրասենյակը: Կառավարությունը տեղեկություն էր հայտնել, որ Ուելյը վերջապես համաձայնել է Դուբլինում հանդիպել ՊԴՀ-ի հետ, սակայն նա, այնուամենայնիվ, հրաժարվել էր որևէ գրավոր հայտարարություն անել կամ հանդես գալ դատարանում:

26. Կապ էր հաստատվել ոստիկանության և ընտանիքի անդամների, վերջիններիս փաստաբանների կամ Կենտրոնի հետ: Մասնավորապես, հանդիպումներ էին տեղի ունեցել 2000թ. հունվարի 21-ին՝ գլխավոր ոստիկանապետ Սքեյննի հետ, 2001թ. դեկտեմբերի 19-ին՝ տեսուչ-խուզարկու Այքենի հետ, 2002թ. նոյեմբերին՝ տեսուչ-խուզարկու Ուիլիամսոնի հետ, 2004թ. հունիսին և օգոստոսին՝ գլխավոր ոստիկանի (կոնստեբլի) հետ: ՊՀԽ անդամները 2006թ. ապրիլի 5-ին և մայիսի 3-ին հանդիպել էին ընտանիքների կամ նրանց ներկայացուցիչների հետ: Իրականացվել էր նաև ծավալուն հաղորդակցություն ընտանիքների և նրանց ներկայացուցիչների հետ:

D. Հետաքննության անհամարժեքության հարցի դատական վերանայման վերաբերյալ գանգատը

Տե՛ս վերոհիշյալ *Brecknell*-ի գործը (կետեր 39-41):

E. Հետաքննությունների անկախ հանձնաժողովների զեկույցները (Իռլանդիայի Հանրապետություն)

Տե՛ս վերոհիշյալ *Brecknell*-ի գործը (կետեր 42-49):

ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՀԱՐՑԵՐ

I. ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 2-ՐԴ ՀՈԴՎԱԾԻ ԵՆԹԱԴՐՅԱԼ ԽԱԽՏՈՒՄ

27. Դիմողը գանգատվել էր, որ Միացյալ Թագավորությունը չի ապահովել իր որդիների սպանությանը ՈւԹՈ-ի ներգրավվածության վերաբերյալ 1999 թվականին Ջոն Ուելյի արած հայտարարությունների կապակցությամբ արդյունավետ պաշտոնական քննության անցկացումը՝ վիճարկելով Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածը, որը սահմանում է.

«1. Յուրաքանչյուրի կյանքի իրավունքը պաշտպանվում է օրենքով:

Ոչ մեկին չի կարելի դիտավորությամբ զրկել կյանքից այլ կերպ, քան ի կատարումն դատարանի կայացրած դատավճռի՝ այն հանցագործության համար, որի կապակցությամբ օրենքով նախատեսված է այդ պատիժը:

2. Կյանքից զրկելը չի համարվում սույն հոդվածի խախտում, եթե այն հետևանք է ուժի գործադրման, ինչը բացարձակապես անհրաժեշտ է՝

ա) ցանկացած անձի անօրինական բռնությունից պաշտպանելու համար,

- բ) օրինական ձերբակալում իրականացնելու կամ օրինական հիմքերով կալանավորված անձի փախուստը կանխելու համար,
- գ) խռովությունը կամ ապստամբությունը ճնշելու նպատակով օրենքին համապատասխան գործողություն ձեռնարկելու համար»:

A. Կողմերի դիրքորոշումները

28. Կողմերի դիրքորոշումները նույնն են, ինչ վերոհիշյալ *Brecknell-ի* գործով ներկայացվածները (կետեր 54-59, 60-64):

B. Դատարանի գնահատականը

29. Դատարանը մատնանշում է վերոհիշյալ *Brecknell-ի* գործով (կետեր 65-81) իր հիշատակած սկզբունքները և կատարած վերլուծությունը: Նույն հիմքով Դատարանը եզրակացնում է, որ Ուելյի արած հայտարարությունների կապակցությամբ իրականացված հետաքննությունը՝ ՈւԹՈ-ի հսկողության տակ գտնվելու նախնական փուլում, բավարար չափով անկախ չի եղել: Միայն այդ մասով տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի խախտում:

ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՉԱՐՑԵՐ

II. ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 13-ՐԴ ՅՈՂՎԱԾԻ ԵՆԹԱԴՐՅԱԼ ԽԱԽՏՈՒՄ

30. Չաշվի առնելով վերոհիշյալ եզրակացությունները՝ այս հոդվածի վերաբերյալ առանձին գանգատ քննելը Դատարանը նպատակահարմար չի համարում:

II. ԿՈՆՎԵՆՑԻԱՅԻ 41-ՐԴ ՅՈՂՎԱԾԻ ԵՆԹԱԴՐՅԱԼ ԽԱԽՏՈՒՄ

31. Կոնվենցիայի 41-րդ հոդվածի կիրառումը

«Եթե Դատարանը գտնում է, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի կամ դրան կից արձանագրությունների խախտում, իսկ համապատասխան Բարձր պայմանավորվող կողմի ներպետական իրավունքն ընձեռում է միայն մասնակի հատուցման հնարավորություն, ապա Դատարանը որոշում է, անհրաժեշտության դեպքում, տուժած կողմին արդարացի փոխհատուցում տրամադրել»:

A. Վնասը

32. Դիմողը պահանջել է ոչ նյութական վնասի փոխհատուցում՝ այն տառապանքի և սթրեսի դիմաց, որն ինքը կրել էր իր որդիների մահվան հանգամանքների կապակցությամբ Պետության կողմից արդյունավետ պաշտոնական քննություն չանցկացնելու հետևանքով:

33. Կառավարությունը հայտնել է, որ եթե անգամ ընդունվի, որ դատավարական պարտավորության խախտում տեղի ունեցել է, միևնույն է, հաշվարկը չի կարող կատարվել այնպես, ինչպես կհաշվարկվեր մահվան անմիջական հետևանքների հետ կապված դատավարական խախտումների դեպքում: Կառավարությունը կարծիք է հայտնել, որ խախտման ճանաչումն ինքնին պետք է արդարացի փոխհատուցում համարվի: Չակառակ դեպքում պահանջները, թերևս, պետք է ավելի համեստ լինեն:

34. Դատարանը գտնում է, որ ներպետական իշխանությունները դիմողի որդիների մահվան մասին Ջոն Ուելյի ներկայացրած սկզբնական պնդումների առնչությամբ չեն կատարել պատշաճ անկախ քննություն անցկացնելու՝ իրենց պարտականությունները: Այդ ամենը հաշվի առնելով՝ Դատարանը գտնում է, որ դիմողը կրել է որոշակի ոչ նյութական վնաս, որը բավարար չափով չի փոխհատուցվի սոսկ Կոնվենցիայի խախտումն ընդունելով: Կատարելով անկողմնակալ գնահատում՝ Դատարանը որոշում է, որ դիմողին պետք է վճարվի 5.000 եվրո:

B. Ծախսեր և ծախսեր

35. Դիմողը պահանջել է 7,358.97 մեծբրիտանական ֆունտ՝ որպես տվյալ գործով իրականացված փաստաբանական ծախսերի փոխհատուցում, ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը:

36. Կառավարությունը նշել է, որ փաստաբանի վարձատրության ընդհանուր գումարը (անգամ դատարաններում հոգատար աշխատանքի համար 50% հավելավճարի պայմաններում) չափից ավելի է, և որ այդ պահանջը կիսով չափ է հիմնավորված: Աշխատաժամանակի ընդհանուր թիվը ևս չափից ավելի է՝ հաշվի առնելով նույն ժամանակ քննված նույնանման չորս գործերը: Կառավարությունն առաջարկել է չորս գործերի համար՝ միասին, վճարել ոչ ավելի, քան 20.000 մեծբրիտանական ֆունտ:

37. Դատարանը հիշեցնում է, որ փոխհատուցման ենթակա են միայն այն իրավաբանական ծախսերը, որոնք կատարվել են փաստացի և անհրաժեշտաբար, և եթե դրանք քանակական առումով ողջամիտ են՝ Կոնվենցիայի 41-րդ հոդվածի իմաստով (ի թիվս այլ գործերի՝ տե՛ս *Nikolova v. Bulgaria* [GC], no. 31195/96, 1999թ. մարտի 25-ի վճիռ, կետ 79, և *Smith and Grady v. the United Kingdom (just satisfaction)*, no. 33985/96 և no. 33986/96, կետ 28, ECHR 2000-IX գործերը):

38. *Brecknell*-ի գործով (կետ 92) Դատարանն արդեն որոշել էր, որ դիմողին որպես փաստաբանական ծախսերի փոխհատուցում պետք է վճարվի 29.000 եվրո: Հաշվի առնելով այն փաստը, որ հիմնական դիմումից անջատ քննություն է պահանջվել միայն ի սկզբանե ներկայացված փաստերի առնչությամբ, Դատարանը որոշում է, որ դիմողին պետք է վճարվի 5.000 եվրո, ներառյալ ավելացված արժեքի հարկը:

C. Տուգանային տոկոսներ

39. Դատարանը նպատակահարմար է համարում, որպեսզի տուգանային տոկոսը գանձվի Եվրոպական կենտրոնական բանկի սահմանած փոխառության միջին տոկոսադրույքի հիման վրա՝ հավելած երեք տոկոս:

ԱՅՍ ՀԻՄՔԵՐՈՎ ԴԱՏԱՐԱՆԸ ՄԻԱԶԱՅՆ

1. Վճռում է, որ տեղի է ունեցել Կոնվենցիայի 2-րդ հոդվածի խախտում՝ ՈւԹՈ-ի կողմից 1999թ. սկսված քննության նախնական փուլում ՈւԹՈ-ի ոչ բավարար անկախության կապակցությամբ,

2. Վճռում է, որ Կոնվենցիայի 13-րդ հոդվածի խախտման վերաբերյալ առանձին քննությունն անհրաժեշտ չէ:

3. Վճռում է, որ.

(a) Պատասխանող պետությունը, Կոնվենցիայի 44-րդ հոդվածի 2-րդ կետին համապատասխան, ստորև նշված գումարները դիմողին պետք է վճարի վճիռն օրինական ուժի մեջ մտնելու օրվանից երեք ամսվա ընթացքում, որոնք պետք է հաշվվեն ֆունտ ստեռլինգով՝ փոխհատուցման օրվա դրությամբ սահմանված փոխարժեքին համապատասխան.

(i) 5.000 (հինգ հազար) եվրո՝ որպես ոչ նյութական վնասի փոխհատուցում,

(ii) 5.000 (հինգ հազար) եվրո՝ որպես ծախքերի և ծախսերի փոխհատուցում,

(b) վճարումը վերոհիշյալ եռամսյա ժամկետի ավարտից հետո կատարելու դեպքում այդ ժամանակահատվածի համար պետք է վճարվի տուգանային տոկոս, որը հավասար է չկատարված պարտավորության ժամանակահատվածում Եվրոպական կենտրոնական բանկի սահմանած փոխառության միջին տոկոսադրույքին՝ հավելած երեք տոկոս:

4. Մերժում է դիմողի՝ արդարացի փոխհատուցման պահանջի մնացած մասը:

Կատարված է անգլերենով և գրավոր հրապարակված 2007թ. նոյեմբերի 27-ին՝ Դատարանի կանոնակարգի 77-րդ կանոնի 2-րդ և 3-րդ կետերի համաձայն: